

DEN SYSTEMATISKE KATALOG
I SAMFUNDSVIDENSKAB
VED DET KONGELIGE BIBLIOTEK

AF

JØRGEN RAVN ELKJÆR

Indledning

Den systematiske katalog i samfundsvidenskab ved Det Kongelige Biblioteks ældre samling, "Sfv-katalogen", blev taget i brug i 1913 og ajourført indtil 1950. Den består af tre dele:

- Sfv I: Sociologi; Statslære og Politik
- Sfv II: Samfundsøkonomi
- Sfv III: Finansvidenskab & Statistik.

Sfv-katalogen er, som det ofte er tilfældet med systematiske kataloger, både et opstillingssystem og et søgesystem. Som opstillingssystem bruges den på den pågældende del af Det Kongelige Biblioteks lukkede magasiner, og som søgesystem kan den i dag anvendes på alle Det Kongelige Biblioteks tre betjeningssteder: selve protokollerne findes i katalogværelset i Holm-bygningen, og kopier i form af mikrofilm findes på de to andre betjeningssteder, dvs. i Fiolstræde og på Amager. Posterne i Sfv-katalogen findes også i Det Kongelige Biblioteks elektroniske base REX på lige fod med de andre poster. De kan, hvis det ønskes, udskilles fra de øvrige poster i REX ved at skrive "Sfv" (uden punktum) i feltet "Opstilling".¹

Sfv-katalogen er interessant af flere grunde. En af dem er, at den kan anvendes ved emnesøgninger efter lidt ældre litteratur. Som ek-

¹ I dette felt, "opstilling", kan man se numrene på det bind og den side i Sfv-katalogen, hvor posten findes, hvilket bl.a. kan tilskrives, at Sfv-katalogen også er et opstillingssystem. Denne oplysning kan af brugeren anvendes til at finde andre dokumenter om samme emne ved opslag i protokollerne.

sempler kan nævnes studier af kameralismen i Tyskland, undersøgelser af synet på erhvervs politik i 1800 – tallet og retrospektive studier af økonomisk teori og politik. Dertil kommer, at bibliotekskataloger generelt er velegnede til studier af en eller flere perioders former for videnskabelig og faglig systematik.² Systematik og indhold i Sfv-katalogen kan betragtes som et billede på dele af samfundet og samtidens syn herpå, dette gælder ikke mindst for perioden før første verdenskrig; et studium af katalogen kan f.eks. supplere den beskrivelse og analyse, som professor Niels Thomsen giver i *Hovedstrømninger*.³

Denne artikel omhandler baggrunden for tilblivelsen af Sfv-katalogen og herunder nogle af de kilder, der kan have dannet model ved udarbejdelsen af katalogen. Formålet er derudover at gøre rede for struktur og indhold i Sfv II og Sfv III, der omhandler samfundsøkonomi, finansvæsen og statistik. Et tredje formål er at henlede opmærksomheden på visse emner, hvor Sfv-katalogen stadig kan være til nytte.

Systematiske kataloger, Halle-systemet

Systematiske kataloger i biblioteker er opstået på grund af biblioteksverdenens praktiske behov. Den konkrete udformning af katalogernes systematik er imidlertid sket i et spændingsfelt mellem forskellige principper og hensyn. Nogle kataloger er i særlig grad dannet ved større eller mindre tilpasning af filosofiske systemer med henblik på videnskabelig klassifikation. Dette gælder eksempelvis for "Bacond'Alembert systemet", som har været en del af grundlaget for udvikling af bl.a. de amerikanske systematiske kataloger. Denne tilgang er imidlertid ikke helt uproblematisk.

Fra den omfattende litteratur om klassifikation i biblioteker kan kort nævnes, at allerede historikeren og biblioteksmanden Christian

² Adolf Meyer skriver i den sammenhæng i artiklen "Zeitlich begrenzte Realkataloge" i *Zentralblatt für Bibliothekswesen*. Vol. 39, fra 1922: „Es gibt wenig Probleme, die so sehr fähig sind, uns einen kleinen Einblick in das zu verschaffen, was man in den verschiedenen Epochen der Geistesgeschichte Wissenschaft genannt hat, als das vergleichende ... Studium der in den einzelnen Epochen herrschenden System der Einteilung der Wissenschaften.“

³ Niels Thomsen: *Hovedstrømninger 1870–1914. Idélandskabet under dansk kultur, politik og hverdagsliv*, 1998.

Molbech (1783-1857) i sit bemærkelsesværdige værk fra 1829, *Om offentlige Bibliotheker*, stiller og diskuterer følgende spørgsmål:

“Her møder os imidlertid straks den hidtil neppe fuldkommen opløste Tvivl: om et Bibliothek bør ordnes og opstilles i den strengeste videnskabelige Orden, efter et indtil de mindste Underafdelinger sig udstrækkende encyklopædisk System? Eller om der gives et fra Videnskabernes almindelige Encyklopædie afvigende Princip, hvilket Bibliotheksvidenskaben tør opstille som selvstændig Ledetraad for et Bibliotheks Ordning?”⁴

Efter en interessant diskussion når Molbech til den konklusion, at filosofiske systemer ikke uden videre kan anvendes som systematiske kataloger, men på den anden side bør de i en eller anden forstand anerkendte systemer være et af udgangspunkterne ved opstilling af et system, der kan anvendes som systematisk katalog i et bibliotek. Molbech skriver videre: “Med andre Ord: at denne Theorie [et filosofisk eller videnskabeligt system] anvendes under saadanne Indskrænkninger, og med saadan Frihed, hvorved det videnskabelige Bibliotheks-System opstaar” (p. 49).

En anden indfaldsvinkel er hensynet til det praktiske, som kan motivere, at bibliotekers systematiske klassifikation af bøger indrettes efter universiteternes struktur af fag som det afgørende hensyn. Systematiske kataloger har derfor ofte form efter den inddeling i faglige discipliner, som findes i den akademiske verden, og denne type kataloger omtales undertiden som “den pragmatiske biblioteks-tradition”.⁵ Begrundelsen for denne indretning er bl.a., at bibliotekets brugere skal kunne jævnføre både struktur og termer i systematiske kataloger med universitetets verden og således under de enkelte kategorier eller grupper finde den litteratur, som oftest anvendes i det pågældende fag og dets subdiscipliner. I den kontinentale, bl.a. tyske, tradition synes således hensynet til strukturen af fag ved universiteterne ofte at have været grundlag for systematiske katalo-

⁴ Christian Molbech: *Om offentlige Bibliotheker, Bibliothekarer, og det, man har kaldet Bibliotheksvidenskab*. Andet, med et Tillæg og Register forøgede Aftryk, 1829. s. 43.

⁵ Se f.eks. Karsten Friis Johansens artikel “Teori og praxis (1958-68)” i *Systematisk katalog. Artikler om katalogen og dens historie* udgivet af Det Kongelige Bibliotek i 1983. Redigeret af Harald Ilse, Helga Vang Lauridsen og Mogens Weitemeyer.

ger. Som eksempel kan nævnes Otto Hartwigs system, der blev anvendt ved universitetsbiblioteket i Halle fra ca. 1888 og frem til 1961.⁶

Det har følgende hovedafdelinger:

- A Bücherkunde u. Allgemeine Schriften
- B Allgemeine Sprachwissenschaft und orientalische Sprachen
- C Klassische Philologie
- D Neuere Philologie
- E Schöne Künste
- F Philosophie
- G Pädagogik
- H Kulturgeschichte und allgemeine Religionswissenschaft
- I Theologie
- K Rechtswissenschaft
- L Staatswissenschaft
- M Historische Hilfswissenschaften

⁶ Otto Hartwig skriver, jfr. fodnote 2, om grundlaget for katalogens systematik: "Jeder Realkatalog [soll] den Charakter der wissenschaftlichen Bewegung einer Zeit repräsentieren". Sætningen findes i "Schema des Realkatalogs der Königlichen Universitätsbibliothek zu Halle a.S." i *Drittes Beiheft zum Centralblatt für Bibliothekswesen*. Leipzig 1888, s. 131. I samme artikel er katalogens systematik beskrevet og vist med alle undergrupper i den oprindelige udgave. Halle-katalogen findes (i skrivende stund) på Internettet med adgang via "www.bibliothek.uni-halle.de". Ved at klikke på "Image-Kataloge" får man bl.a. adgang til en digitaliseret udgave af de systematiske protokoller, hvis poster er ordnet på grundlag af Hartwigs system. Såvel katalogsystemet som de digitaliserede protokoller, som de kan ses via Internettet, er imidlertid i samme form, som da katalogen i 1961 ikke længere blev ajourført med justering af grupper og nye indførsler. I dag indeholder protokollerne f.eks. en undergruppe med navnet "Oekonometrie", som ret naturligt ikke findes i det oprindelige system, da økonometri som bekendt først opstod som fag i 1930'erne. Hartwig skriver i artiklen fra 1888, at han havde tre opgaver ved tiltrædelse af stillingen som leder af universitetsbiblioteket i Halle i 1876: 1) At foretage en ajourføring af bogbestanden; men der manglede penge. 2) At forestå opførelse af en ny biblioteksbygning. 3) At indrette et nyt katalogsystem. De to første punkter kræver ikke kommentarer i denne sammenhæng. Med hensyn til punkt 3 anfører Hartwig, at et af hans forbilleder er katalogen ved universitetsbiblioteket i Marburg. Han anså imidlertid omkatalogisering af de mere end 250.000 bind for at være et så afgørende skridt, at han søgte ministerens tilladelse til både ide og fremgangsmåde. Da tilladelsen forelå, foregik indretningen af katalogsystemet og katalogiseringen under medvirken af forskellige biblioteksyndige, "custodes", og deres medhjælpere. Mht. retsvidenskab og statsvidenskab blev arbejdet udført af juristen, I. amanuensis Dr. W. von Brünneck. Samme v. Brünneck havde i øvrigt deltaget med hæder i krigen mod Danmark og Frankrig.

N	Geschichte
O	Erdkunde
P	Allgemeine naturwissenschaftliche Schriften und mathematische Wissenschaften
Q	Physik und Meteorologie
R	Chemie
S	Naturwissenschaften
T	Land- und Forstwirtschaft. Technologie
U	Medizin
	Sternw.Astronomie (Ergänzungsband)
	Register

Som det fremgår, består systemet af 20 hovedgrupper, der betegnes med bogstaverne A til U. Først kommer i grupperne A til D et alment videnskabeligt grundlag. Derefter følger ni åndsvidenskaber, E til N. Efter geografi, gruppe O, kommer seks naturvidenskabelige fag, P til U. Hartwigs system afspejler en tvedeling i naturvidenskab og åndsvidenskab, hvor bindeleddet udgøres af faget geografi, gruppe O. Formålet med Hartwigs inddeling er, ifølge forordet, enkelhed i hovedtankegang og ligefremhed i tilgangen til de enkelte fag. Tankegangen er, at biblioteksbrugeren bekvemt skal kunne finde de bøger, som bruges i det fag, han interesserer sig for. Systemet er også tænkt som en hjælp for biblioteket ved vægtningen af de enkelte fag med henblik på accession.

Hartwigs system har sat sig spor i en lang række biblioteker; også i København. Sigfus Blöndal skriver herom: "Hartwigs System er i en noget modificeret Form blevet indført i Universitetsbiblioteket".⁷ Dette bekræftes af Birkelund, der skriver, at "Sophus Birket-Smith ... satte stor energi ind på at videreføre den gennemgribende katalogreform, som hans forgænger havde planlagt. Som model for klassifikationen tog han det såkaldte Halle-system, der inddeler bogbestanden i 20 grupper, hver betegnet med et stort bogstav. .... Ved Birket-

⁷ Sigfus Blöndal: "Katalogisering og opstilling af Bøger" i *Haandbog i Bibliotekskundskab* udgivet af Svend Dahl. Anden forøgede udgave, 1916. Med andre ord er Hartwig-katalogen forlæg for den katalog, der blev anvendt indtil 1970 i den gamle Fiolstrædesamling, hvilket også gælder gruppen "Statsvidenskab". En teknisk forskel mellem Halle-katalogen og katalogen ved Universitetsbiblioteket i Fiolstræde var dog, at det systematiske katalog i Fiolstræde indtil 1970 var en kortkatalog. Hele gruppen "Statsvidenskab" er katalogiseret i REX, hvor det er muligt at udskille denne samling ca. 7.054 poster ved at skrive "Statsv" (uden punktum) i feltet "Opstilling".

Smiths afgang i 1909 var ca. 2/3 af bibliotekets samlinger af trykt litteratur nykatalogiseret i såvel en alfabetisk forfatter- og anonymkatalog som i en systematisk katalog, begge i seddelform.⁸ Povl Johs. Jensen betoner den forskel, at udenlandske afdelings systematiske katalog ved Det Kongelige Bibliotek (Moldenhawers katalog) bygger på katalogen i Göttingen, der var færdig i 1755, hvorimod Universitetsbibliotekets forbillede er Hartwigs system fra 1888. En pointe i artiklen er, at forskellen mellem disse to kataloger eksemplificerer en udvikling fra det universelle katalog mod det faglige, hvor videnskabsmanden går fra at være polyhistor til specialist.⁹

Ændringer af "ældre samlings systematiske katalog"

I udenlandske afdelings systematiske katalog ved Det Kongelige Bibliotek fandtes før konstruktionen af Sfv-katalogen bl.a. følgende grupper:

	Folio Protokol nr.	Kvart Protokol nr.	Oktav Protokol nr.
<i>Statsvidenskaberne</i>			
Naturret (Retsphilosophi)	9	47	120
Almindelig Folkeret	9	47	120
Almindelig Statsret	9	47	120
Almindelig Kirkeret	9	47	120
Politivæsen	9	47	121
Statsøkonomi	9	47	121
Finantsvidenskab	9	47	121
Politik	9	47	122

⁸ Palle Birkelund: "Universitetsbiblioteket 1729-1926" i *Københavns Universitet 1479-1979*. IV, 1980, s. 365-454, s. 432f.

⁹ Povl Johs. Jensen: "D.G. Moldenhawers katalog" i *Fund og Forskning*. VII, 1960, s. 7-23.

<i>Technologi</i>	10	48	123
<i>Handelsvæsen</i>	10	48	123
<i>Handelsret og Søret</i>	10	48	123
<i>Økonomi</i>			
Landvæsen	10	49	124
Agerdyrkning	10	49	124

Kilde: Oversigt over Hovedinddelingen af Det Store Kongelige Bibliotheks Systematiske Kataloger, 1894.

I anden del af 1800 – tallet bliver de samfundsvidenskabelige fag til universitetsfag, hvilket medfører et behov for ændringer i den systematiske katalog – også ved Det Kongelige Bibliotek.¹⁰ Et stadig mere påtrængende problem var, som bemærket af bl.a. Thorkild Davidsen, at en stor del af den økonomiske litteratur i flere kataloger fandtes under andre grupper end de økonomiske: “Denne tendens til at tappe de samfundsvidenskabelige discipliners teoretiske hovedgrupper – især økonomien – for beskrivende stof er et generelt træk, som genfindes – om end i afsvækket form – i de fleste andre klassifikations-systemer [dvs. andre end *Bibliotheca Danica*]”.¹¹

Bibliotekets overbibliotekar 1901-24, H.O. Lange, planlagde og påbegyndte opløsningen af dele af Moldenhawers universalsystem i en række enkeltkataloger og skriver i denne sammenhæng: “Begyndelsen vil blive gjort netop med Afdelingen Nationaløkonomi, saasnart

¹⁰ Et glimrende værk om den tidlige økonomiske undervisning og den økonomiske litteratur er Axel Nielsen: *Det statsvidenskabelige Studium i Danmark før 1848*, 1948. Bogen er udgivet i anledning af 100-året for oprettelsen af den statsvidenskabelige uddannelse i Danmark.

¹¹ Thorkild Davidsen: “Dansk økonomisk litteratur gennem tre århundreder” i *Danske økonomer*, 1976, s. 449-479, s. 460.

Seddelmaterialet til de andre Formater ogsaa bliver færdigt".¹² Det blev således besluttet som en begyndelse til en reform af visse dele af udenlandske afdelings systematiske katalog at udarbejde en ny katalog uden nummer, men med betegnelsen "Samfundsvidenskab". Det blev ligeledes besluttet at danne den af den gamle katalogs protokoller 121-122 og de tilsvarende dele af bl.a. protokollerne 9 og 47. Protokollerne 121 og 122 indeholdt, jfr. opstillingen ovenfor, grupperne: "Politivæsen", "Statsøkonomi", "Finantsvidenskab" og "Politik". Efter datidens fagopfattelse indeholdt ingen af de fire nævnte kataloger "Økonomi", som fandtes i bl.a. protokol 124. Gruppen "Økonomi" bestod her i det væsentligste af "Landvæsen" og tilsvarende undergrupper, jvf. den datidige opfattelse heraf.¹³

¹² Årsberetning 1906-09, s. 23. I Chr. Bruuns tid som leder af Det Kongelige Bibliotek (1862-1901) omarbejdedes dele af udenlandske afdelings systematiske katalog, dette gjaldt f.eks. etnografi, folkløse, arkæologi, musik og pædagogik. Da katalogen er en pladskatalog, medførte alle ændringer samtidig en ændring af den fysiske opstilling, og dermed også ændringer i det alfabetiske katalog. Af årsberetningerne for Det Kongelige Bibliotek fremgår, at før 1862 blev 26 bind omskrevet i udenlandske afdelings systematiske katalog. Antallet af bind, der er omarbejdet i eller før Bruuns tid, dvs. indtil 1901, udgør 83. Fra 1882-83 forandrede sproget fra latin til dansk i de bind, der blev omarbejdet, derfor kan omskrivningerne efter denne dato let identificeres. Undertiden skete omarbejdelsen i forbindelse med udarbejdelse af nye titelsedler. Man kan på grundlag af numrene på protokollerne udlede, at man i eller før Bruuns tid antagelig ikke har omskrevet eller ændret katalogerne, der omhandler f.eks. teologi, jura, filosofi, statsvidenskab, teknologi, handelsvæsen, økonomi, lingvistik, breve og klassisk filologi. I begyndelsen af 1900 - tallet fortsatte man med at foretage en del ændringer i katalogen. H.O. Lange sørgede først for færdiggørelse af de bind, som Bruun havde påbegyndt, dvs. numrene 78 IV, 79 I-II, 77 I-II. I H.O. Langes tid udvidede biblioteket sin aktivitet, og det kan nævnes, at i forbindelse med byggeriet og ibrugtagningen af den nye "Holm-bygning", skete der en kraftig udvidelse af driftsbudgettet. Dette fremgår af en kurve på side 7 i årsberetningen for 1906-09, som meget illustrativt viser, at det årlige budget - til drift - næsten blev fordoblet. Denne udvikling blev siden forstærket af, at bogbestanden inden for matematik og naturvidenskab i henhold til betænkningen af 1927 blev afgivet til Universitetsbiblioteket, jfr. i øvrigt opdelingen i naturvidenskab og åndsvidenskab i Halle-systemet.

¹³ Det græske ord "oikonomia" (οικονομία) oversættes ofte som "regler, principper for husholdning (oikia)". Aristoteles sonderer mellem fire former for "economy", jfr. E.S. Forsters oversættelse: "That of the king (Royal Economy), that of the provincial governor (Satrapic Economy), that of the city (Political Economy), and that of the individual (Personal Economy)", s. 1345.

Der findes antagelig en form for forlæg for Sfv-katalogen, bl.a. fordi den indeholder grupper uden poster, f.eks. "Gebyrer og Sportler" samt "Dyrplageri (herunder Vivisektion)".¹⁴ Dette ville næppe være tilfældet, dersom grupperne var oprettet alene ud fra en gennemgang af bibliotekets samling.

I forordet til Sfv-katalogen står der:

"Systemet til Katalogerne over Samfundsvidenskab er i hovedtrækkene udarbejdet af Underbibliotekar senere Professor ved universitetet Dr. Axel Nielsen og Overbibliotekar H.O. Lange i Samraad med Professor Dr. Harald Westergaard.

Materialet til Afdeling I og III blev gennemgaaet og fordelt af cand. polit. Fr. Zeuthen, til Afdeling II af Dr. Nielsen.

Den endelige Redaktion blev besørget af Underbibliotekar S. Blöndal. Arbejdet afsluttedes i Efteraaret 1913."

Af dette forord kan således læses, at nøglepersonerne bag tilblivelsen af Sfv-katalogen var følgende:

H.O. Lange
Axel Nielsen
Harald Westergaard
Frederik Zeuthen
Sigfus Blöndal

Det fremgår af årsberetningerne, at de ovennævnte fem har arbejdet i Det Kongelige Biblioteks tjeneste.¹⁵

¹⁴ Helga Vang Lauridsen skriver i artiklen "Samfundsfagene" om senere revisioner af katalogen: "Det var imidlertid først omkring 1956 – en nøjagtig tidsangivelse er vanskelig, da størstedelen af de bevarede papirer er udaterede – at arbejdet med den samfundsvidenskabelige systematik for alvor kom i gang, under ledelse af Mogens Blegvad i samarbejde med B.V. Elberling og Knud Erik Svendsen. Papirerne vidner om grundige forundersøgelser og studier af en række forskellige, mest udenlandske klassifikations-systemer." Artiklen findes i *Systematisk Katalog: Artikler om katalogen og dens historie*. (jfr. fodnote 5), s. 69-74, s. 69f. Ifølge den tidligere fagreferent i økonomi ved Det Kongelige Bibliotek, professor Knud Erik Svendsen, som jeg har talt med, foreligger der ikke et skriftligt materiale, der beskriver tilblivelsen af Sfv-katalogen.

¹⁵ Allerede i "Aarsberetningen om det store kongelige Biblioteks Virksomhed i Finansaaret 1902-03" er Harald Westergaard nævnt på listen over bibliotekets "velgørere", og af flere af de følgende årsberetninger ses, at han har medvirket ved indrettningen af Sfv-katalogen; det fremgår af Det Kongelige Biblioteks arkiv, at han har korres-

H.O. Lange var som nævnt overbibliotekar i perioden 1901-24.

De tre næste var økonomer. Professor Axel Nielsen havde før sin ansættelse ved Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet været på længere studiebesøg ved flere af datidens førende biblioteker i bl.a. Frankrig og Tyskland.¹⁶ Et stort antal poster i Sfv-katalogen

ponderet den del med H.O. Lange. I årsberetningen for 1906-1909 står på side 4: "Som ekstraordinære Assisterter (antagne paa 3 Aar) antoges 9 yngre Mænd, overvejende Studenter: Cand. polit. (nu Dr. polit.) Axel Nielsen fra ¼ 1906." Af årsberetningen for 1909-1918 fremgår af side 4: "Dels som Følge af Nybevillinger og dels som Følge af Afgang er følgende nye Underbibliotekarer ansatte: Dr. polit. Axel Nielsen fra 1. Januar 1910. Efter to Aars Forløb blev han efter Konkurrence udnævnt til Professor i Nationaløkonomi ved universitetet og traadte ud af Bibliotekets tjeneste. Cand. phil. Laurits Nielsen fra den 1. April 1910. Assistent ved Universitetsbiblioteket, Cand. mag. Svend Dahl fra den 1. November 1911". Og videre står der på 5f.: "Som ekstraordinære Assisterter og som Medhjælpere har i dette Tidsrum arbejdet følgende: Stud. polit. (senere Cand. polit.) Fr. Zeuthen 1. Februar 1913 - 9. Maj s. A". I årsberetningerne fra 1909 til 1924 nævnes "Dr. Blöndal" som leder af katalogiseringsarbejdet. De pågældende har således været ansat i netop de år, hvor Sfv-katalogen blev udarbejdet. Af det følgende citat fra en af Det Kongelige Biblioteks interne betænkninger fra 1946 vedrørende udarbejdelse af et nyt systematisk katalog for udenlandske afdeling kan udledes, at bl.a. dr. phil. Poul Johs. Jensen betragtede flere af de ovenfor nævnte personer som autoriteter på deres felt, også i biblioteksmæssig sammenhæng. Den indledende sætning i betænkningen lyder (udhævelser indsat her): "Det er med Beklemmelse, man gaar til Arbejdet med at udarbejde et Katalogsystem, der skal afløse det smukke gamle fra Frederik VI's Dage. Saa mange dygtige Mænd har arbejdet paa at udforme det: Moldenhawer, Molbech, Bølling, Bruun, Martensen, Lange, Axel Nielsen, Blöndal, Th. V. Jensen, Tuxen, Dahl – for nu blot at nævne nogle. Men i Aar er det 130 Aar siden, man paabegyndte det, og 116 Aar siden det var færdigt i sin første Form." Fra betænkningen *Om et nyt katalogsystem. Ved Mødet d. 24. Maj 1946* som findes i Det Kongelige Biblioteks arkiv i Håndskriftafdelingen. Sfv-katalogen er en del af det samlede katalogapparat for udenlandske afdeling, og betænkningen er udarbejdet som led i arbejdet med at forny Det Kongelige Biblioteks daværende systematiske katalog for udenlandske afdeling.

¹⁶ Se herom Bodil Nyboe Andersen og Peter Erling Nielsen: "Axel Nielsen" i *Danske Økonomer*, 1976, s. 319-332. Se også Thorkild Davidsen: "Statsvidenskab" i *Det rets- og statsvidenskabelige fakultet, 2. del*. [Bind VI.2 i *Københavns Universitet 1479-1979*. Bind I-XIV], 2001, s. 1-185. Man kan af dokumenterne i Det Kongelige Biblioteks arkiv ane et vist mishag hos H.O. Lange ved, at Axel Nielsen efter kort tids ansættelse søgte bort fra stillingen ved Det Kongelige Bibliotek.

bekræfter Axel Nielsens store kendskab til kontinentale forhold.¹⁷ Som det fremgår ovenfor af forordet til Sfv-katalogen, har Axel Nielsen været en nøglefigur ikke alene ved indretningen af selve systemet, men også ved fordelingen af posterne i Sfv II, der er den centrale del for økonomer. Han var i årtier en ledende skikkelse ved faget statsvidenskab (der i dag hedder økonomi) ved Københavns Universitet. Professor Harald Westergaard var ligeledes i årtier toneangivende i flere sammenhænge.¹⁸ Det samme gjaldt professor Frederik Zeuthen, der som Axel Nielsen efter tjenesten ved Det Kongelige Bibliotek blev professor ved Københavns Universitet. Han er også i dag blandt de få internationalt kendte danske økonomer.¹⁹

Den sidste i rækken, bibliotekar, dr. phil. Sigfus Blöndal, har som H.O. Lange skrevet flere artikler om biblioteksvæsen. Hans syn på katalogisering fremgår bl.a. af hans artikel: "Katalogisering og Opstilling af Bøger".²⁰ Relevansen af denne artikel er ikke mindst, at det er i ca. samme periode, 1912-1916, hvor artiklen udkommer to gange, at Sigfus Blöndal har en central rolle ved udarbejdelsen af Sfv-katalogen.

Blöndals opfattelse, som den udtrykkes i artiklen, er, at et *systematisk katalog* vil være mere overskueligt end f.eks. et *ordbogskatalog*. Han anbefaler, at der i tilknytning til det systematiske katalog udarbejdes

¹⁷ Se også Axel Nielsens bog: *Den tyske Kameralvidenskabets Opstaaen i det 17. Aarhundrede* udgivet i serien "Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter", 7. række. Historisk og filosofisk Afdeling II.2, 1911.

¹⁸ Se herom Arne Jensen: "Harald Westergaard" i *Danske Økonomer*, 1976, s. 225-48. Se også Thorkild Davidsen: "Statsvidenskab" (jfr. note 16 ovenfor).

¹⁹ Se f.eks. *Who is who in Economics*. 3rd edition, 1999. Blandt de biograferede 1.400 nulevende personer er der blot to danskere, professor i økonomi Torben M. Andersen og professor i matematisk statistik Søren Johansen. Blandt de 400 afdøde økonomer medtages af danskere alene professor Frederik Zeuthen. Hertil kommer dog et par amerikanere, der er født i Danmark. Se endvidere Hans Brems: "Frederik Zeuthen" i *Danske Økonomer*, 1976, s. 347-66. Se også Thorkild Davidsen: "Statsvidenskab" (jfr. note 16 ovenfor).

²⁰ Blöndals artikel findes i *Haandbog i bibliotekskundskab* udgivet af Svend Dahl. Sammenlignes artiklen i anden udgave fra 1916 med den samme artikel i første udgave fra 1912, der udkom i et oplag på 350 eksemplarer, bemærkes, at ændringerne i Blöndals artikel er få og vedrører detaljer, som at ordene "paa Universitetsbiblioteket" (s. 290) er ændret og udvidet til "i Universitetsbiblioteket i København" (s. 558). Artiklen findes også, men væsentligt omarbejdet, i tredje udgave fra 1927.

et *stikordskatalog*, hvor emnerne ordnes alfabetisk, og der for hvert emne er henvisning til den systematiske katalog. Artiklen omhandler også: "Katalogernes ydre indretning". Det nævnes her, at uanset at seddelkataloger har den fordel, at "man aldrig behøver omskrivninger", og at de kan udvides – principielt i det uendelige, er deres "uhyrlige dimensioner i store biblioteker" en svaghed ved emnesøgninger. Derfor finder Blöndal, at "et katalog i bogform [er] langt at foretrække, fordi det er lettere at gennemse en side i et katalog i bogform end at gennemgå et antal kartotekskort". På den anden side nævnes også, at kataloger i bogform på et tidspunkt kan blive mindre anvendelige på grund af tilføjelser og rettelser, som er vanskelige at læse. En udvej er at trykke katalogerne, hvilket imidlertid er kostbart. Blöndals løsning er følgende:

"Hvad det systematiske Katalog angaar, gør man, for saa vidt det ikke trykkes, hvad de færreste Biblioteker har Raad til, klogest i at anlægge det paa løse Blade, gennemhullede paa den indre Margen, som ved Hjælp af en Skrue kan holdes sammen; det forsynes saa med Ryg og Sidebind, saaledes at det fremtræder i en almindelig Protokolforn (*sheaf catalogue*)" (Ibid. s. 555).

Denne fremgangsmåde, som blev anvendt ved fremstilling af Sfv-katalogen, svarer i øvrigt til den, som H.O. Lange anbefalede.²¹

Desuden nævner Blöndal i samme artikel, at fagopdelte bibliografier ikke bør erstatte systematiske kataloger, bl.a. fordi bestemmelse af et værks tilstedeværelse og opstilling i så fald fordrer efterfølgende opslag i det pågældende biblioteks alfabetiske kataloger. De vanskeligheder med hensyn til ajourføring, som den stadige videnskabelige udvikling afstedkommer, er Blöndal opmærksom på: "Eller hvad vil man gøre med den nyopdukkede Disciplin Filatelen? Skal dens voksende Litteratur stilles i Samfundsvidenskab under Postvæsen?" Som eksempel på "et moderne europæisk bibliotekssystem" nævner Blöndal Otto Hartwigs system, som anvendtes ved universitetsbiblioteket i Halle. Hartwigs system havde som nævnt ovenfor været et forlæg for bl.a. Universitetsbiblioteket i Fiolstræde.

Imidlertid begyndte man inden for biblioteksvæsenet i begyndelsen af århundredet i højere grad at anvende de forskellige

²¹ Med assistance fra bogbinder Joh. Olsen konstruerede H.O. Lange en ny form for bind, der forener "Fordelene ved Skruer og indbundne Kataloger". Også på et andet punkt brød H.O. Lange med det gamle system (i Moldenhawers katalog): "Efter lange Overvejelser og Drøftelser" gik man over til at slå alle tre formater sammen, som det var sket i Danske Afdelings Katalog. Årsberetning 1903-04, s. 7.

klassifikationsteorier, som havde set dagen lys, og i begyndelsen af 1900 - tallet vandt også den amerikanske tradition, f.eks. Deweys system, indpas i Danmark. Blöndal havde stort kendskab til den internationale udvikling inden for katalogsystemer; men de nævnte systemer synes ikke at have haft væsentlig indflydelse på udformningen af Sfv-katalogen, måske bl.a. fordi Blöndal ikke var udelt begejstret for de internationale systemer.²² Her synes Blöndal at være på linie med

²² Deweys system gengives af Blöndal i første udgave af *Håndbog i bibliotekskundskab* fra 1912 på grundlag af Deweys 6. udgave fra 1899, hvorimod der i anden udgave fra 1916 henvises til Deweys 9. udgave fra 1915. Den eneste forskel mellem de viste uddrag i udgaverne fra henholdsvis 1912 og 1916 er, at gruppe "600 Nyttige Kunster" har skiftet navn til "600 Praktiske Fag". Undergrupperne er de samme, også "640 Huslig Økonomi." og "650 Samferdselsmidler og Handel." Blöndal er dog ikke ukritisk overfor Deweys system: "Dewey-Systemet er blevet indført i en Mængde Biblioteker, navnlig i Amerika. Dets gode sider er iøjnefaldende, det huskes let, er uhyre nemt og praktisk, og for et Bibliotek, der ikke lægger an paa videnskabelig Orden i sine Kataloger, og som hovedsagelig arbejder med nyere Litteratur, er det omtrent ideelt. Men naar en strengt videnskabelig Systematik tilsigtes, er det ubrugeligt. En Mængde Biblioteker anvender det med betydelige Modifikationer. Dets systematiske Fejl er mange og store, tildels fremkomne ved, at alting maa presses ind i ti Klasser og Underafdelinger, hvorved let opstaar mærkelige Misforhold; et typisk Eksempel er 340 Retsvidenskab, hvis uhyre Litteratur staar parallelt med den meget mindre Gruppe 360 Foreninger og Institutioner; enhver, der kender noget til Filosofiens Systematik, vil ogsaa se, hvor umulig selve Deweys Hovedopstilling er for denne Videnskabs Vedkommende. Men saadanne Fejl siger i Virkeligheden ikke meget, naar Systemet skal bruges praktisk, og derfor er Dewey-Systemet vandret sejrende fra Land til Land. I Europa har det faaet en kraftig Forkæmper i Institut international de bibliographie i Bruxelles, der benytter det i sit Répertoire bibliographique universel og driver Propaganda for det paa mange Maader." (s. 564f). Blöndals skepsis overfor systemer af denne art fremgår også af, at han vælger at skrive følgende anekdote: "Dr. Gordon, en lærd amerikansk Læge, der var Formand for Tilsynsraadet i Jersey City Public Library, paastod engang, at Byens Dødelighed var tiltaget siden Indførelsen af Dewey-Cutter-Numrene i Biblioteket, og han anførte, at en Kollega af ham havde som Patient en af Bibliotekets ivrigste Besøgere, som led af Krampeanfald og, naar han blev slemt plaget, plejede at skrigge op med Stykker af Dewey-Cutter-Numre som 'Jab. 49, Sch. Q 4!' osv. Selv om der maaske er en Smule 'amerikansk' i denne Anekdote, viser den dog, at man i Bibliotekernes Mønsterland har Øjet aabent for Ulemperne ved de sammensatte Signaturer". (Ibid. s. 572). Anekdoten findes i både første, anden og tredje udgave af *Haandbog i Bibliotekskundskab*. Det fremgår af næste afsnit, der er en tilføjelse i anden udgave, at Blöndal ikke er udelt begejstret over for det system, han betegner som den danske udgave heraf: "Statens Bogsamlingskomité's Decimal-klassedeling." Det hedder om dette system: "For videnskabelige Biblioteker egner dette System sig langt fra, men det er i det hele ganske praktisk tillempet efter danske Folkebibliotekers Tarv og synes at fungere til almindelig Tilfredshed." Ibid. s. 567.

Molbech, som er omtalt ovenfor.

Et fingerpeg om, hvordan omarbejdelsen af katalogen blev organiseret, findes i Blöndals artikel fra 1927:

“Man maa være meget forsigtig med at ændre et éngang valgt System. Meget, der ved første Øjekast synes urimeligt, vil ved Eftertanke og Erfaring vise sig at være heldigt og praktisk. Men naturligvis vil ethvert System dog efterhaanden blive forældet for enkelte Punkters Vedkommende, og disse Afsnit maa da omarbejdes. Eksempelvis kan anføres følgende Fremgangsmaade ved Omarbejdelser: Bøgerne hentes fra Magasinet, et mindre Parti ad Gangen, og katalogiseres paa Sedler paa sædvanlig Vis; alle Bøgerne forsynes med fortløbende Numre paa Papirstrimler, der stikkes ind i dem; hver Bogs Nummer noteres paa dens nye Seddel i Margenen til venstre. Naar hele Seddelmaterialet er bragt til Veje, lægges Systemet, Sedlernes ordnes derefter, nummereres foroven fortløbende; disse Numre afsættes saa med Blyant paa Bladene til det nye systematiske Katalog, der saa renskrives efter Sedlerne”.²³

Det fremgår ligeledes af årsberetningen for 1906-09, at arbejdet med at udarbejde nye katalogsedler påbegyndtes omkring 1906 og varede i tre år; på grundlag af de nye sedler blev Sfv-katalogen udarbejdet.²⁴

Systematik og struktur i Sfv-katalogen

Mht. struktur er Sfv-katalogen opdelt i tre afdelinger fordelt på 5 skruebind:

Samfundsvidenskab I (Sfv I – ét bind):

Sociologi; Statslære og Politik; Samfundsvidenskab i Almindelighed

Samfundsvidenskab II (Sfv II – tre bind):

Samfundsøkonomi

Samfundsvidenskab III (Sfv III – ét bind):

Finansvidenskab & Statistik

²³ “Katalogisering og opstilling af Bøger” i *Haandbog i Bibliotekskundskab* udgivet af Svend Dahl. 3. forøgede udgave, 1927, 2, s. 453f.

²⁴ Dette stemmer med, at P. Nørregaard Rasmussen skriver, at Sfv-katalogen er startet i 1910-11. *Forelæsninger for økonomer om biblioteksbenyttelse og opgaveskrivning*. (Studier fra Københavns Universitets Økonomiske Institut Nr. 8), 1966, s. 56.

Den overordnede struktur i Sfv-katalogen kan være svær at erkende; i Sfv II synes den i hovedtræk at være som vist nedenunder (Substantiver skrives i det følgende med stort i gengivelser af katalogens betegnelser og tekst).

Bibliografier, Videnskabens Metode, Videnskabens Historie, Den Økonomiske Udviklings Historie, Ordbøger og Encyklopædier, Tidsskrifter

Samfundsøkonomisk Teori

Befolkningslære, Befolkningens Vandring, Byernes Vækst

Offentlige og gensidige Bestræbelser og Foranstaltninger til Folkevel

Spørgsmålet vedrørende forskellige Sider af Folkelivet og Folkets legemlige og moralske Sundhed

Erhverv og Erhvervspolitik

Samfærdselsmidler

Forsikring

Sfv III indeholder, i modsætning til Sfv II, to adskilte og forskellige områder, Finansvæsen og Statistik med følgende strukturer:

Finansvæsen:

Bibliografier, Historie, Tidsskrifter og Samlinger
Finansforvaltning og Budget. Statsformue og Statsgæld
Domæner, Regaler og Statsmonopoler
Skattevæsenet

Statistik:

Bibliografier, Historie, Tidsskrifter og Kongresser
Statistikens Teori
Befolkningsstatistik. Erhvervsstatistik. Socialstatistik. Kultur- og Moralstatistik.

Der er flere mulige kilder til den systematiske struktur i Sfv-katalogen.

En katalogs struktur kan være konstrueret ud fra opfattelsen af fagets systematik, som den kommer til udtryk i centrale lærebøger og værker mht. disses emnevalg og disposition. Grundlaget for Sfv-katalogen kan således være den almindelige opfattelse af faget, som den

fremstår i samtidens lærebøger. F.eks. anvender Wicksell i *Föreläsningar i Nationalekonomi* følgende inddeling af økonomi:²⁵

En **teoretisk** del, hvor økonomiske love opstilles ud fra forenklede forudsætninger, "folkhushållningslära i egentlig mening".

En **praktisk** del, hvor de økonomiske love, jfr. pkt. 1) ovenfor, anvendes på forskellige områder af det konkrete økonomiske liv, "folkhushållningspolitik".

En **social** del, hvor det undersøges, hvorledes de teoretiske love og praktiske erfaringer, "rönen", kan udnyttes for at medføre den størst mulige samfundsøkonomiske nytte og hvilke ændringer i den økonomiske struktur, som forekommer påkrævede. Til den tredje hovedgruppe hører læren om "statshushållningen" eller "finansvæsendet".

Man kan i Sfv-katalogen ane den inddeling i en teoretisk del, en praktisk del og en social del, som kendetegner opdelingen i Wicksells lærebog.

En anden lærebog, der nød udbredelse i samtiden, også i en dansk oversættelse, er Elys *Outlines of Economics*. Dens struktur og indhold minder om Sfv-katalogen, det gælder for den danske udgave også mht. ordvalg. Sammenlignes Sfv-katalogen med den danske oversættelse af *Outlines*, ses således en stor lighed mellem ordvalget i overskrifterne på katalogens grupper og titlerne på bogens kapitler. De grupper i Sfv-katalogen, der ikke findes som titler på kapitler i *Nationaløkonomien i Grundtræk*, vedrører overvejende beskrivende økonomi, idet en stor del af det beskrivende stof i den amerikanske udgave er udeladt i den danske udgave.²⁶ Det fremgår af forordet til den danske oversættelse, at professor Axel Nielsen og professor Bertil Ohlin har ydet en væsentlig indsats ved "tilrettelægningsen af Stoffet og

²⁵ Knut Wicksell (1851-1926) var professor i Lund 1900 - 16. Professor Hector Estrup skriver om Wicksell i *Den Store Danske Encyklopædi*: "Han udgav *Föreläsningar i Nationalekonomi* [første gang] i 1901, der trods sin beskedne titel stadig må anses for et hovedværk i skandinavisk økonomisk litteratur". Værket har været brugt som lærebog i årtier og blev genoptrykt så sent som i 1938.

²⁶ Richard T. Ely: *Outlines of Economics* udkom i perioden 1893-1937 i seks udgaver med mindre rettelser i de mellemliggende oplag. Første udgave kom i 1893. Ifølge forordet til den første udgave af *Outlines of Economics* er den blevet til med udgangspunkt i *An*

Udarbejdelsen af Oversættelsen”.

En tredje kilde er strukturen af fag og forelæsninger ved det statsvidenskabelige studium. Denne var således ved studiets start i 1848:

1. Politisk Oeconomie, derunder indbefattet
  - a) Videnskabens Historie,
  - b) Nationaloeconomiens Theori og
  - c) Politik, navnlig Agricultur- Industrie- og Handelspolitik, alt med særligt Hensyn til Fædrelandets Lovgivning og Forhold.
  - d) Finantsvidenskab.
2. Statistik
  - deels a) Statistikens Theori,
  - deels b) Fædrelandets Statistik i udførligere Omfang,
  - deels c) sammenlignende Statistik.
3. Offentlig Ret.
4. Statsvidenskabelig Encyclopædie,
5. Den danske Rets-Encyclopædie,
6. Den nyere politiske historie.²⁷

Der er en vis overensstemmelse mellem punkterne ovenfor og Sfv-katalogens grupper.

En fjerde mulig hovedkilde til strukturen i Sfv-katalogen er Halle-katalogen, hvis gruppe L, “Staatswissenschaften”, har følgende undergrupper:

- a. Allgemeines
- b. Nationalökonomie
- c. Volkswirtschaftspolitik
- d. Finanzwissenschaft

Introduction to Political Economy. Det fremgår af det eksemplar af første udgave, som jeg har set, en “college edition” fra 1894, at Richard T. Ely på det tidspunkt havde forfattet følgende værker: *An Introduction to Political Economy, The Labor Movement in America, Taxation in American States and Cities, Problems of To-day, Social Aspects of Christianity og French and German Socialism in Modern Times.* Disse titler viser en alsidighed med hensyn til interesseområderne på en måde, som også kendes hos ledende økonomer i København, bl.a. Harald Westergaard. Med andre ord er der god grund til, at netop Ely’s værk fik en stor betydning i bl.a. København. Carl Iversen udgav i 1927 en dansk oversættelse af fjerde udgave af *Outlines* fra 1923; den har titlen *Nationaløkonomien i Grundtræk.*

²⁷ Denne struktur blev i hovedtræk bevaret lige til anordningen af 1929. Oversigten er citeret fra Axel Nielsen: *Det statsvidenskabelige Studium i Danmark før 1848*, 1948. Bilag 4, s. 141. Se også oversigten i Thorkild Davidsen: “Statsvidenskab” (jfr. note 16), s. 134f.

- e. Socialwissenschaft
- f. Politik
- g. Polizei
- h. Statistik.

Et studium af indholdet af grupper og undergrupper i Halle-katalogen og Sfv-katalogen leder frem til, at der er visse ligheder mellem følgende parvist sammenstillede grupper (rækkefølgen er forskellig i de to kataloger):

Sfv-katalogen (II og III)	Halle-katalogen
Samfundsøkonomisk Teori	Nationalökonomie
Foranstaltninger til Folkevel og Folkets legemlige og moralske Sundhed	Socialwissenschaft
Erhvervspolitik	Volkswirtschaftspolitik
Finansvæsen	Finanzwissenschaft
Statistik	Statistik

Overensstemmelsen mht. struktur og indhold gælder i en vis udtrækning også de næste niveauer, og indholdet af poster i enkelte undergrupper. De to resterende grupper i Halle-katalogen, som er vist i forrige opstilling ovenfor, "f. Politik" og "g. Polizei", findes tilsvarende i Sfv I, som bl.a. indeholder ældre samlings protokoller 121, "Politivæsen", og 122, "Politik".

Som nævnt er den hierarkiske struktur i Sfv-katalogen ikke helt tydelig, som vi kender det i nutidens systematiske kataloger. Der er som følge heraf flere udgaver eller tolkninger af niveauerne i den hierarkiske struktur i Sfv-katalogen, f.eks. følgende tre:

- 1) Indholdsfortegnelsen i selve katalogen, i det følgende kaldet *Indholdsfortegnelse*. Det skal tilføjes, at indholdsfortegnelsen ikke på alle punkter stemmer med selve katalogen, ligesom der anvendes ubegrundede dobbeltformer som bibliografi/bibliografier.
- 2) I katalogværelset i bl.a. Holm-bygningen er fremlagt en oversigt med titlen: "Udenlandske afdeling. Ældre samling (-1949). Systematisk Katalog. Fagskemaer", Kbh. 1982, i det følgende kaldet *Fagskemaer*.
- 3) "Appendix D" i "Forelæsninger for økonomer om biblioteksbenyt-

telse og opgaveskrivning”, s. 84-87 (jfr. fodnote 24), i det følgende kaldet *Forelæsninger*.

Forelæsninger er mest afvigende, f.eks. opfattes “Arbejderforhold” (sektion ni i tabellen nedenunder) som en hovedgruppe, hvorimod både *Fagskemaer* og *Indholdsfortegnelse* sideordner “Arbejderforhold” med de øvrige grupper i “Erhverv og Erhvervspolitik”. På samme måde opfatter *Forelæsninger* “De enkelte Erhvervsgruppers Politik” (sektion 10) som en hovedgruppe på linie med “Erhverv og Erhvervspolitik” og ikke, som *Indholdsfortegnelse* og *Fagskemaer*, en gruppe i “Erhverv og Erhvervspolitik”.

Optælling af poster i Sfv-katalogen

Som led i forarbejdet til denne artikel er samtlige poster i Sfv II og Sfv III optalt og fordelt på århundreder efter de år, hvor værkerne er udgivet. Der er dog ikke sket en optælling af bind eller titler i grupperne “tidsskrifter”.²⁸

Antallet af værker udgivet i 1500 – tallet og 1600 – tallet er slået sammen. Det skal ved en sammenligning af antallet af poster vedrørende de enkelte århundreder også erindres, at Sfv-katalogen kun blev ajourført indtil 1950, hvorfor antallet af poster i Sfv-katalogen i 1900 - tallet hverken kan tages som udtryk for antallet af udgivelser eller accessioner i dette århundrede.

I det følgende, som er forfatterens fortolkning af katalogens hierarkiske struktur, betegnes de tre overordnede elementer i Sfv II og III som **områder**, dvs. Sfv II, Sfv III, “Finansvæsen” og Sfv III “Statistik”. Næste niveau betegnes som **hovedgrupper**, og i tabellen nedenfor markeres disse med fed skrift; deres underinddelinger betegnes som **grupper**. En yderligere opdeling af en gruppe betegnes som en **undergruppe**. Den tolkning af niveauer, som er gennemført her, er som nævnt ikke entydig. De enkelte indførsler af bøger (og andre dokumenter) betegnes som **poster**.

De nummererede sektioner i første søjle fra venstre er min tilføjelse og forekommer ikke i Sfv-katalogen.

²⁸ En søgning i REX med koden “Sfv” i feltet “Opstilling” giver over 12.800 poster. Heraf omfatter de optalte poster, som er vist i tabellen, 7.110 poster. Forskellen skyldes dels tidsskrifter og dels grupperne i Sfv I, som ikke er med i tabellen.

Samfundsvidenskab II og III fordelt på posternes udgivelsestidspunkt

Sektion	Antal poster				
	1500-tallet	1700-tallet	1800-tallet	1900-tallet	i alt
Samfundsvidenskab II (Sfv II)					
Samfundsøkonomi	1600-tallet				
[Første bind i Sfv II]					
Bibliografi	0	5	8	8	21
Studiet af videnskaben, Akademier og deres Nytte	1	11	9	5	26
Videnskabens Metode og Inddeling, Afgrænsning.	0	2	24	55	81
Videnskabens Historie	0	13	100	108	221
I Den økonomiske Udviklings Historie i Almindelighed	0	1	20	139	160
Ordbøger og Encyklopædier	0	6	8	3	17
Tidskrifter, Kongresser, Selskaber [ikke optalt]		-	-	-	-
Samlede og blandede Skrifter	0	58	116	101	275
Systematiske Fremstillinger	4	96	163	244	507
Enkelte teoretiske spørgsmål					
Samfundsøkonomiens Grundbegreber	0	0	28	189	217
Arbejdet, dets Deling og Organisation	0	0	7	17	24
Kapital, Formue, Rigdom	0	0	12	54	66
Værdi, Værdimål	0	1	6	28	35
Penge, Mønt, de ædle Metaller	12	15	60	208	295
Kredit, Kreditmidler	0	1	9	54	64
Pris og Prisdannelse (Prishistorie)	3	4	11	71	89
2 Dyrtid og Midler til deres Forebyggelse. Takster	14	13	10	6	43
Produktionen, Produktivitet	0	0	3	10	13
Omsætningen (herunder international Handel)	0	0	1	31	32
Fordelelsen	0	0	10	13	23
Arbejds løn	1	1	16	46	64
Rente, Aager	5	14	9	14	42

Det fremgår af sidste linie i opstillingen ovenfor, at Sfv II og Sfv III alene mht. monografier i alt rummer over 7.100 poster. Det fremgår også af sidste linie i tabellen, at Det Kongelige Biblioteks samling af bøger om økonomi, som er udgivet til og med 1700 – tallet, ikke er uvæsentlig, idet den alene i Sfv II og Sfv III omfatter knap 1.500 poster.

I hovedtræk har Sfv-katalogen en struktur, som gentages for hvert område og evt. også hovedgruppe i form af:

- indledende grupper (f.eks. "Bibliografi")
- generelle grupper (f.eks. "Almindelige Skrifter")
- specielle grupper. (f.eks. "Gadebelysning")

Alle tre områder, både Sfv II, Sfv III, "Finansvæsen" og Sfv III, "Statistik", har blandt de **indledende** grupper "Bibliografi" og "Tidsskrifter". Også hovedgruppen "Offentlige og gensidige Bestræbelser og Foranstaltninger til Folkevel" (sektion tre, B) indeholder en indledende gruppe "Bibliografi"; det samme gælder gruppen "Arbejderforhold. De arbejdende Klassers Vilkaar" (sektion ni).

Hovedgrupperne indeholder en **generel** gruppe "I Almindelighed" eller "Almindelige Skrifter" (dog ikke "Befolkningslære" og "Befolkningens Vandringer", som er små hovedgrupper og uden underkategorier overhovedet). Også visse grupper indeholder en undergruppe "I Almindelighed". Det gælder: "Arbejderbeskyttelse" (sektion fem), "Fattigforsørgelse" (sektion seks) og "Arbejderforhold. De arbejdende Klassers Vilkaar" (sektion ni).

I visse tilfælde er de generelle grupper udtømmende, dette gælder f.eks. gruppen "Den økonomiske Udviklings Historie i Almindelighed" (sektion ét), men her findes tilføjelsen: "For de enkelte Landes Vedkommende se ogsaa disses Historie". Og ved gruppen "Sundhedsvæsen. I Almindelighed" (sektion fire) står der: "Hospitalsvæsen. Kirkegårde. Levende Begravelse. Skindøde etc. se 114-(UB II)".²⁹

Med hensyn til de **specielle** grupper har to grupper, "Fattigforsørgelse" (sektion seks) og "Land- og Skovbrug" (sektion tretten), regionale undergrupper.

I det følgende knyttes korte kommentarer til de enkelte sektioner i den rækkefølge, som fremgår af tabellen ovenfor. Hensynet til at begrænse fremstillingens omfang begrundes, at der kun er tale om

²⁹ UB II er i dag kendt som "Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek", DNLB.

en sporadisk gennemgang. Det skal indskydes, at det ikke er et formål her at diskutere selve den måde, klassifikationen af de enkelte bøger er blevet foretaget på.³⁰

Sektion ét består af indledende og generelle grupper. Disse indbefatter ikke alene "Bibliografi" og "Ordbøger og Encyklopædier", men også bøger om selve faget i grupperne "Studiet af Videnskaben", "Videnskabens Metode og Inddeling. Afgrænsning og forhold til andre Videnskaber" og "Videnskabens Historie". Under "Videnskabens Metode" findes kendte værker af J.E. Cairnes og Karl Knies. Der ses også en relativ forskydning over tid i antallet af poster fra "Studiet af Videnskaben" mod "Videnskabens Metode og Inddeling". Disse betegnelser minder om dem, der kendes fra de indledende kapitler i flere datidige lærebøger.

Det er interessant, at antallet af udgivelser i Sfv-katalogen om "Videnskabens Historie", dvs. økonomisk teorihistorie, har samme størrelsesorden i 1800 - tallet og 1900 - tallet. Antallet af udgivelser i gruppen "Den økonomiske Udviklings Historie" er derimod først væsentlig fra 1900 - tallet. Sidstnævnte indeholder også bøger om beskri- vende økonomi og økonomisk politik.³¹

Gruppen "Samlede og blandede Skrifter", der har det tredje høj- ste antal poster i alt, kan vel betragtes som et nødvendigt onde. Den, som ønsker at studere et bestemt emne, finder ikke megen vejled- ning i Sfv-katalogen om, i hvilken grad der i denne gruppe findes udgivelser om det pågældende emne.³² Noget tilsvarende gælder for gruppen "Almindelige Skrifter" i Sfv III, der forekommer længere nede på listen.

³⁰ Som illustration af vanskelighederne ved klassifikation kan anvendes følgende anek- dote, som er fortalt af professor Mogens Blegvad: "Desuden deltog jeg i den daglige ekspedition og skrev katalogsedler, ja under bibliotekar André Nicolets Pariserophold ledede jeg arbejdet med katalogiseringen til den "Ældre Samling" i Udenlandske Afde- ling og oplærte nye kolleger i den kunst. Svend Dahl mente som jeg, at de trykte katalogiseringsregler ikke var helt tidssvarende, men gik med til, at vi i stedet for at lave en ny udgave, forsynede dem med "autoriserede fortolkninger". Det var Jens Søndergaard, [fagreferenten i jura], der forklarede mig, at sådanne fortolkninger godt kan stride mod de regler, der "fortolkes". Jura kan bruges til meget!". Fra Mogens Blegvad: "Mine første år i Det kongelige Bibliotek" i *Sådan set: Erindringer fra og om Det kongelige Bibliotek*, 1993, s. 109-113, s. 110.

³¹ Dette gælder eksempelvis Alvin H. Hansen: *America's role in the world economy*, London 1945 og Herman Stolpe: *Världsekonomin efter kriget*, Stockholm 1949.

³² Eksempelvis findes her A.C. Pigou: *The political economy of War*, London 1940.

Gruppen "Systematiske Fremstillinger" har flest poster blandt samtlige grupper i søjlerne "i alt" og for de seneste tre århundreder. Dette er velbegrundet, idet der i tidens løb er udgivet en lang række værker med en samlet og struktureret fremstilling, ofte er der tale om lærebøger. I hver periode har lærebøger visse fællestræk, og et studium vil her kunne vise den udvikling, der har været i opfattelsen af de centrale dele af faget økonomi.³³

Sektion to indledes med gruppen "Samfundsøkonomiens Grundbegreber", som ligeledes er en form for "diverse gruppe"; den har tilføjeisen: "herunder Økonomisk Politik og Planøkonomi". Derefter følger grupper om enkelte spørgsmål. Det bemærkes, at langt de fleste poster stammer fra 1900 - tallet; dette kan tages som et udtryk for, at en række udgivelser om teoretiske spørgsmål, netop med økonomisk politik som emne, i løbet af 1900 - tallet ikke kunne placeres i Sfv-katalogens specielle grupper, men kom i en samlegruppe, som indeholder væsentlige værker af økonomer som Marshall, Keynes, Cassel, Pigou og Joan Robinson.

"Penge, Mønt og de ædle Metaller" er den gruppe i sektion 2 med flest poster. Men også "Arbejds løn" og "Kapital, Formue, Rigdom" indeholder en del poster. Det ses, at en gruppe som "Dyrtid" har relativt flest tidlige poster, hvorimod de fleste poster i gruppen "Kriser" er udgivet i 1900 - tallet. Dette afspejler en terminologisk udvikling inden for faget.

Sektion tre, A består blot af de to hovedgrupper "Befolkningslære" og "Befolkningens Vandringer". De har ingen underinddelinger, men er alligevel hovedgrupper, hvilket kan begrundes med systemets logik. De indeholder således ingen specificerende grupper med f.eks. bibliografi eller tidsskrifter; men de første poster, man finder her, er netop tidsskrifter. Det ses, at der tidligt har været en interesse for studier af befolkningens bevægelser; oprindeligt havde dette også magtpolitiske eller militære begrundelser.

I *sektion tre, B* indeholder hovedgruppen "Offentlige og gensidige Bestræbelser og Foranstaltninger til Folkevel" to beslægtede grupper: "Befolkningspolitik. Eugenik" og "Registre over Fødte, Ægteviede, Døde". De har en emnemæssig sammenhæng med grupperne om samme emne i sektion tre A og gruppen "Befolkningsstatistik" i Sfv III, statistik (sektion fjorten).

³³ Blandt posterne findes her, som i en del andre grupper, flere meget gamle værker, f.eks. Ramingen: *Von der Haushaltung* fra 1566 og Obrechtus: *Politisch Bedencken und Discurs* fra 1608.

Sektion fire består af fem grupper, der er knyttet til by- og boligforhold. Som det ses på antallet af poster, sker der over tid en forskydning af fokus fra "Brandvæsen" til "Boligspørgsmål". Det er også bemærkelsesværdigt, at "Tyendevæsen" findes her og ikke under de mere socialt betonedede grupper, uanset at posternes indhold kan begrunde dette.

Sektion fem, "Arbejderbeskyttelse", skal ses i lyset af interessen for dette emne i 1800 - tallet og 1900 - tallet.

Sektion seks indeholder i alt 433 poster om "Filantropi", "Offentlig forsørgelse" o.lign. samt "Betlere og Vagabonder"; de fleste poster er fra 1800 - tallet. Af den regionale inddeling fremgår imidlertid, at der i 1700 - tallet er udkommet en del litteratur om fattigforsørgelse i Storbritannien, Irland, Tyskland og Østrig-Ungarn.

I *sektion syv*, "Spørgsmål vedrørende forskellige Sider af Folkelivet og Folkets legemlige og moralske Sundhed", ses, at der er flest poster fra 1700 - tallet i de lidt problemorienterede grupper "Barnemord", "Luksus" og "Censur"; men der er dog også en del poster i "Folkeoplysning" og "Videnskabens Pleje". Litteraturen om "Prostitution" udkommer overvejende i 1800 - tallet, mens posterne om "Alkohol", "Narkotika" og "Det seksuelle Spørgsmål" hovedsageligt stammer fra 1900 - tallet.

Om *sektion otte* "Erhverv og Erhvervspolitik" kan bemærkes, at i gruppen "Befolkningens Forsyning med Levnetsmidler" finder vi bl.a. bidrag fra diskussionen i England om kornlovene. Fra 1900 - tallet domineres litteraturen af spørgsmål om f.eks. monopoler og priskontrol.

Sektion ni, "Arbejderforhold", kan ses i sammenhæng med "Arbejderbeskyttelse", sektion fem. Som i andre kataloger af denne type findes poster om beslægtede emner undertiden i forskellige dele.

I *sektion ti*, "De enkelte Erhvervsgruppers Politik", er antallet af poster i gruppen "Handel" størst i 1700 - tallet, men i "Håndværk og Industri" i 1800 - tallet. En forklaring er, at litteraturen om handel skifter karakter og med tiden mere findes under f.eks. "Beskyttelse eller Frihandel".

Af *sektion elleve* fremgår, at i gruppen "Samfærdselsmidler, Veje. I Amindelighed" er flest poster fra 1900 - tallet. I grupperne "Jernbanelinje" og "Postvæsen" er derimod ikke overraskende de fleste poster fra 1800 - tallet.

I *sektion tolv*, "Forsikringsvæsen", findes en del poster om "Livsforsikring" allerede fra 1700 - tallet.

Sfv III består af de to områder "Finansvæsen" og "Statistik", den indeholder 16% af det samlede antal poster i Sfv II og Sfv III.

I *sektion tretten* vedrørende "Finansvæsen" findes under "specielle skrifter" grupperne "Finansforvaltning og Budget" og "Statsformue og Statsgæld". De efterfølgende grupper, der vedrører de offentlige indtægter, er delt i to hovedgrupper, hvoraf den første omhandler "Regaler" og den anden "Skattevæsen". M.h.t. førstnævnte blev "Lotteri" allerede i 1600 - tallet betragtet som et regale. Af tabellen kan aflæses en forskydning i de statslige indtægter fra regaler og domæner mod indkomstskat, grundskat og siden omsætningsskat. Udgivelser om "Forbrugsskatter og Told" forekommer især i 1800 - tallet, og det er ikke mindst på dette tidspunkt, at hensigtsmæssighed af disse former for offentlige indtægter diskuteres.

Et stort antal poster findes i "Møntvæsen og Mønthistorie i Almindelighed" og i undergruppen "Møntvæsen i Tyskland". En stor del af posterne her er fra 1500 - tallet og 1600 - tallet, og de indeholder bl.a. en del tidlig pengeteori. Den relativt nyere pengeteori findes imidlertid i gruppen "Penge, Mønt og de ædle Metaller" i *sektion ét*. Dette er belyst ved sammenstillingen i tabellen nedenfor:

	1500-tallet 1600-tallet	1700-tallet	1800-tallet	1900-tallet	I alt
Penge, mønt, de ædle metaller (<i>sektion ét</i>)	12	15	60	208	295
Møntvæsen i Tyskland (<i>sektion tretten</i>)	81	25	10	7	123
Møntvæsen og mønthistorie (<i>sektion tretten</i>)	47	28	10	3	88
I alt	140	68	80	218	506

Sektion fjorten, Statistik, består af både teori og empiri. Den indeholder bl.a. en del internationale statistiske værker fra 1800 - tallet.

For hver linie har jeg foretaget en beregning af forholdet mellem det anvendte antal sider og det planlagte antal, som dette kan aflæses ud af sidenummereringen: Det fremgår heraf, at visse grupper tilsyneladende kom til at indeholde flere poster end planlagt, da katalogen blev anlagt; andre grupper indeholder tydeligvis færre poster, end man oprindeligt havde tænkt.

Der er ikke overraskende tale om de grupper og undergrupper med flest henholdsvis færrest poster.

I tabellen nedenfor ses de grupper med de største antal anvendte sider i relation til de planlagte antal. Når det anvendte antal sider overskrider det planlagte antal, er der flere sider med samme side-nummer.

Gruppe (undergruppe)	Sidetal	Planlagt antal sider	Anvendt antal sider	Anvendt i procent af Planlagt	Antal poster
Pris og prisdannelse	321 - 330	10	21	210	89
Enkelte teoretiske spørgsmål	243 - 256	14	24	171	217
Penge, mønt, de ædle metaller	291 - 312	22	34	155	295
Kriser	407- 412	6	8	133	132
Samlede og blandede skrifter	147 - 182	36	47	131	275
Byvæsen, Boligspørgsmålet	537 - 550	14	17	121	59
Jernbanevæsen	1289 - 1310	22	26	118	139
Videnskabens historie	39 - 60	22	26	118	221
Befolkningens vandringer	439 - 452	14	15	107	64
Kapital, formue, rigdom	269 - 282	14	14	100	66

Det fremgår, at det er de mere teoretiske grupper, som har flest poster, også i relation til, hvad der oprindeligt var planlagt. Kun mindre grupper som "Byvæsen, Boligspørgsmålet" har en mere praktisk karakter.

I tabellen nedenfor ses de grupper med de mindste antal anvendte sider i relation til de planlagte antal.

Gruppe (undergruppe)	Sidetotal	Planlagt antal sider	Anvendt antal sider	Anvendt i procent af Planlagt	Antal poster
Dyrplageri	861 - 864	4	0	0	0
Gebyrer og sportler	199 - 208	10	0	0	0
Andre arter af skatter	305 - 320	16	1	6	7
Socialstatistik	421 - 432	12	1	8	2
Arbejderbeskyttelse for enkelte fag	583 - 592	10	1	10	2
Omsætningsskatter	295 - 304	10	1	10	8
Tobaks- og Brændevinsmonopol	103 - 120	18	2	11	10
Folkeuniversiteter	895 - 910	15	2	13	5
I andre Lande [fattigforsørgelse]	721 - 728	8	1	13	3
Radio og Fjernsyn	1343 - 1350	8	1	13	5
Tillæg: Filateli	1331 - 1338	8	1	13	15
Fornøjelser	823 - 828	6	1	17	10

Som det fremgår er der overvejende tale om praktiske og beskrivende grupper.

Afslutning

Som bemærket er systematiske kataloger i vid udstrækning spejlbilleder af de forskellige fag og uddannelsessystemer, derfor kan undersøgelse af bibliotekskataloger være et led i studier af visse af de domine-

rende tankegange inden for et fag på et givet tidspunkt. Dette gælder også Sfv-katalogen, som er udarbejdet af nogle af samtidens fremtrædende økonomer som professorerne Harald Westergaard, Axel Nielsen og Frederik Zeuthen, evt. med inspiration fra forskellige forlæg.

Det fremgår af gennemgangen ovenfor, at de generelle grupper har relativt mange poster, hvilket i sagens natur gør det vanskeligere at anvende katalogen til emnesøgninger. Dertil kommer, at antallet af grupper med et mere praktisk og socialt indhold er dominerende i relation til antallet af grupper med et teoretisk indhold. I tråd hermed er det problematisk, at grupperne med mere teoretiske emner ikke blev ændret eller udbygget med flere supplerende grupper i takt med, at den økonomiske teori udvikledes i mellemkrigstiden, f.eks. med banebrydende makroøkonomiske bidrag fra bl.a. John Maynard Keynes. De praktiske grupper blev kun udbygget marginalt, f.eks. med en gruppe "Luftfart". Denne stagnation var ret naturligt med til at svække nytten af Sfv-katalogen.

Trods dette kan anvendelse af Sfv-katalogen være relevant på flere måder. Som eksempler kan fremhæves posterne med den monetære litteratur, ikke mindst når det drejer sig om forholdene i Tyskland. Et andet eksempel, hvor Sfv-katalogen kan være til nytte, er ved studium af erhvervspolitikken indtil første verdenskrig, herunder debatten om frihandel contra beskyttelse. Et tredje emneområde, der kan belyses ud fra Sfv-katalogen, er opfattelsen af en række sociale spørgsmål i 1800 - tallet. Man kan også se af posterne i relevante grupper, at i løbet af 1900 - tallet begynder interessen for institutionelle spørgsmål og makroøkonomi at gøre sig gældende i litteraturen.

Som afslutning kan bemærkes, at ofte skal systematiske kataloger tilpasses, når et fag udvikler sig, hvilket imidlertid kun er sket sporadisk med Sfv-katalogen. Det synes, som om Sfv-katalogen havde haft sin tid, da både den økonomiske videnskab og biblioteksvæsenet i mellem- og efterkrigsårene undergik store forandringer. Den nye systematiske katalog fra 1950 (revideret 1995) er for faget økonomi præget af store tilpasninger, herunder fagets stærkere orientering mod den engelsksprogede litteratur.

SUMMARY

JØRGEN RAVN ELKJÆR: *The social sciences catalogue at the Royal Library*

In the second half of the nineteenth century, the social sciences were introduced to the university curriculum and as a consequence the systematic catalogue of social sciences, the Sfv catalogue, was established at the Royal Library. This was done with the advice of some of the time's leading economists such as Professors Harald Westergaard, Axel Nielsen and Frederik Zeuthen. The catalogue was kept updated from its creation in 1913 until 1950.

This article deals with the background to the creation of the Sfv catalogue and some of the sources which would have provided a model for setting up the catalogue. Similarities are noted between the Sfv catalogue and certain textbooks and other library catalogues. The article also discusses the structure and contents of Sfv II and Sfv III, which cover social economics, finance and statistics.

The Sfv catalogue can still be useful for subject searches in the older literature. For example, this might be studies of cameralism in Germany, the investigation of employment policies in the nineteenth century and retrospective studies of economic theory and policies.

The weakness of the catalogue is that the general groups have a relatively large number of items, which obviously makes it more difficult to use it for subject searches. Another factor is that the groups of more theoretical subjects were not changed or expanded with supplementary groups in line with the development of economic theory in the interwar period. Only the practical groups were marginally expanded, e.g. by the addition of a group for "Aviation". This stagnation naturally led to a weakening of the value of the Sfv catalogue.

It would appear that the Sfv catalogue's days were numbered once confronted with the significant changes in both economic science and library practice which had occurred in the interwar and post war periods.